

mestu, kjer je marsikateri bil oropan gmotnega premoženja in dušnega miru po Beti, dobili so jo vso sežgano in sključeno mrtvo. Tako jo je tam, kjer je grde hudobije na skrivnem doprinašala, zadela ostra pravica božja in očitna kazen za njene ostudne pregrehe. Glasna pridiga za vse, kateri po grešnih potih trdovratno hodijo in se za Boga ter njegove zapovedi v življenji ne zmenijo.

Tako končala sta sprideni Plahtač in njegova Beta. Britki konec, nasledek šnopsa!

(Konec prih.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

96.

Kukujo.

Svetlikave žuželke so se razširile po vseh krajih sveta. Kresnico dobro poznamo. Najdražestnejši je to mrčes, kateri pri nas živi. Samec se od samice znamenito razlikuje. Samec ima pravilno razvita krila, samica jih sploh nima. Pod zadkom imajo samci in samice rumenkasto pego ali liso, ki se po noči lepo sveti, samo da je svetlikanje pri samcih slabejše kakor pri samicah.

Z našo navadno kresnico nahajamo po osrednjej Evropi še neko drugo enako, toda manjše vrsto. V italijanskih kresnicah so tudi samice krilate; enakih kresnic je po vsem svetu, največ v južnej Ameriki.

Razen kresnic je še drug rod svetlikavih žuželk, nazivajo jih svetlini. Domovina svetlinom je osrdnja in južna Amerika, kjer so jih do sedaj našli do sto raznih vrst. Na vratu, nad prvim parom nog, imajo po dve vzvišeni rumenkasti pegi. Iz teh peg se širi prekrasna, prav magična svetloba. Najrazširnejša in najnadnejša vrsta poznata v Ameriki z imenom „kukujo“. Njegova ličinka živi največ na koreninah cukrovega trsa, ter včasih veliko škode napravi. Evropejci se niso mogli dosti načuditi prekrasnej svetlobi, ki jo svetlini širijo, in zato jih omenjajo uže najstarejši potniki. Mufet je 1634. l. napisal o svetlinah to le.

„Kukujo je štirikrat večji od naše kresnice. Oči, to je pege, svetijo mu kot svetilki, tako da v sobi moremo čitati, pisati in vsako drugo delo delati. Njih več daje toliko svetlobe, da ž njimi more celo društvo v naitemnejšoj noči brez skrbi potovati, ker imajo svetilke, katere ne more ugasiti ne veter ne dež. Kedar razširijo krila, tedaj se jim zadek isto tako lepo sveti. Preden so prišli Španjolci v novi svet, jemali so domačini za luč edino te svetline. Pa tudi Španjolci jih

jemljajo vselej, kedar gredo po noči iz hiše, da ne zaidejo, ali pa če hočejo ž njimi svoje nasprotnike zvoditi in prestrašiti. Kedar sta se Tomaž Caudusius in Robert Dudley s svojo četo po noči na Kubi izkrcala, pa sta v bližnjem gozdu zapazila brezštevilne svetilke pobegnile sta s strahu nazaj na brod, ker sta mislila, da čakajo v gozdu Španjolci s topovi in zapaljenimi luntami“.

„V teh krajih“ pisal je Michelet, potujejo ljudje prav pogosto po noči, da jih ne nadleguje vročina, ki čez dan nemilo žge. Ali potnik se ne bi upal stopiti v temo gostih pragozdov, da ni svetlinov. Vidi jih uže z daleč kako se svetijo, kako švigajo sem in tje, in kako se premetavajo. Vidi jih tudi prav blizo po grmih, kjer sede, pa jih jemlje za sopotnike. Pričvrsti si jih na nogavico, da mu kažejo pot, in da mu odganjajo kače. Kedar začne zora beliti, položi jih s hvaležnosti zopet na grm, ker prosti Indijanec veli: Vzemi svetlina, kedar ti ga je treba, ali ga položi zopet tje kamor gre“.

Na Antiljskem Otočju razsvetlujejo črnici navadno svoja stanišča s svetlini, in pri takih živih svetilkah delajo po noči svoja dela. Kedar hočejo svetlinov naložiti, švigajo z ognjem po zraku, in s tem jih privabijo. Ulovljene živalice nosijo rádi v obližnja mesta, ter jih gospem prodajajo. Gospe imajo male kletke, spletene od vrlo fine žice, v katerih jih njegujejo. Hranijo jih z rezi cukrovega trsa, in dvakrat na dan okopljejo, da ostanejo sveže.

Kedar hočejo mehikanske gospe, da okrase svojo opravo, zašijejo svetline v tenko tkanino in jo pritrldijo na kaput. Druge jih pritrldijo v lase in s te naravnim lepotičjem gredó zvečer na zabavo. Bogate gospé, kedar se hočejo najelegantnejše olepotičiti, vzemejo ponarejenega cvetja od kolibrijevega perja in pravih dijamantov, pritrldijo sem in tje svetlinov, in s tega napravijo v laseh najkrasnejši diadem, ali pa se opašejo s svetlini okoli pasa. Tako olepšane prihajajo na ples, kjer razširjajo okoli sebe dražestno in čarobno svetlobo. Živi ti dijamanti se svetijo živo samo ondaj kedar so živalice sveže in ako niso iznemogle. Kedar se gospe s plesa vrnejo domov, tedaj vzemejo svetline in jih okopljejo, da se očvrsté, in da po noči napolnujejo sobo z nežno svetlobo.

Trgovski brodovi so uže več potov nehoté zanesli po kakega svetlina v Evropo. Tako so se l. 1766. prestrašili stanovniki Sv. Antona blizo Pariza, ko so nenadoma zvečer zapazili, kako po zraku preletavajo nenavadno velike svetle žuželke. In pri Leydonu so 1860. l. našli svetlina, ki je tako lepo zelenkasto svetil, da so mogli tiskano knjigo čitati: 1864. l. so ga prinesli v Pariz, da mu svetlobo preiščejo.

(Dalje nasl.)